

Strastveno ljubiti svijet

(Homilija, Kampus Sveučilišta Navarra, 8. listopada 1967.)

Upravo ste čuli svečano čitanje iz dvaju tekstova iz Svetoga pisma, koji se čitaju na 21. nedjelju poslije Duhova. Slušanjem riječi Božje već ste se smjestili u sadržaj onoga o čemu želim govoriti. To su riječi jednog svećenika jednoj velikoj obitelji djece Božje u svetoj Crkvi, dakle riječi koje moraju biti nadnaravne, koje govore o veličini Božjoj i o veličini njegova milosrđa prema ljudima, a vas trebaju na jedan dojmljiv način pripremiti za slavljenje Svete Euharistije, danas na Kampusu Sveučilišta.

Razmatrajte jedan trenutak tu činjenicu, koju sam upravo spomenuo. Slavimo sada svetu misu, sakramentalnu žrtvu tijela i krvi Kristove, ono otajstvo vjere koje ujedinjuje sva kršćanska otajstva. Slavimo najsvetiji i najuzvišeniji čin koji mi ljudi – zahvaljujući Božjoj milosti – možemo izvršiti. Jer primanjem tijela i krvi Isusove na određeni se način oslobađamo okova prostora i vremena i sjedinjujemo se s Bogom u nebu, gdje će upravo Krist osušiti naše suze, gdje neće biti smrti, tuge, ni jauka jer prijašnji svijet će uminuti (Otkrivenje 21,4).

Ova duboka i utješna istina, eshatološki smisao euharistije - kako teolozi vole reći - može se i krivo protumačiti. U praksi to se događa onda kad se kršćanski život pokušava shvatiti isključivo *duhovno*, gotovo spiritualistički; kao život za koji su predodređeni samo *besprijekorni*, izvanredni ljudi, neopterećeni niskim ovozemaljskim stvarima ili ih jednostavno podnose kao protivnost duhovnog života, jer to je neizbježno dok smo na zemlji.

Ovako razmišljajući izgleda da je hram Božji jedino mjesto istinskog kršćanskog života. Tad kršćanstvo znači ići u crkvu, sudjelovati u crkvenim svečanostima i začahuriti se u crkvom omeđenu sredinu, u jedan izolirani svijet koji predstavlja predvorje Neba, dok onaj vanjski obični svijet slijedi neki svoj put. Kršćansko naučavanje i život u milosti mogu tako okrznuti tegoban tijek ljudske povijesti, ali nikad ga zaista ne bi mogli susresti.

Pripremajući se sad, u ovo listopadsko jutro, slaviti spomen na smrt i uskrsnuće našeg Gospodina, želimo odbaciti ovu iskrivljenu sliku kršćanstva i jasno se njoj suprotstaviti. Posvetite trenutak pažnje vanjskom okviru naše euharistije - naše zahvale: nalazimo se u jedinstvenoj crkvi: sveučilište je crkvena lađa, sveučilišna knjižnica je oltarna slika, tamo stoje strojevi za izgradnju novih zgrada unutar kompleksa, a nadsvođuje nas nebo Navarre...

Ne potvrđuje li vam ova slika na jasan i nezaboravan način da je upravo svakodnevni život istinsko mjesto vašeg kršćanskog postojanja? Ovdje, među vašim blišnjima, u vašem trudu, radu i vašoj ljubavi – ovdje je pravo mjesto vašeg svakodnevnog susreta

s Kristom. I upravo ovdje, okruženi materijalnim, ovozemaljskim stvarima moramo se truditi služeći Bogu i drugim ljudima da i sami postanemo sveti.

Nikad me neće umoriti ponavljanje naučavanja svetog Pisma: svijet nije loš jer je proizašao iz ruku Božjih. Svijet je Božje djelo, On ga promatra i vidi da je dobar (Gen 1,7). Mi, grešni i nevjerni ljudi ga činimo lošim i poružnjujemo ga. Ne sumnjajte: za vas, muškarce i žene u svijetu, svaki bijeg od poštene stvarnosti svakodnevnog života protivi se volji Božjoj.

Spoznajte da vas Bog zove da Mu, upravo *kroz* materijalne, svjetovne zadaće ljudskog života i *polazeći od njih*, služite. U laboratoriju, operacijskoj dvorani, u vojarnama, na katedri fakulteta, u tvornici, na polju i u kućanstvu, na ovom nepreglednom polju ljudskog rada Bog nas očekuje iz dana u dan. Budite uvjereni: svaka situacija, koliko god nam se činila uobičajenom, skriva u sebi nešto sveto i božansko, a vama je dano da to otkrijete.

Studentima i radnicima koji su se 30-ih godina okupili oko mene običavao sam reći da moraju naučiti *materijalizirati* duhovni život. Na taj sam ih način htio očuvati od čestog iskušenja koje bi ih odvelo u dvostruki život: s jedne strane bio je to unutarnji život, komunikacija s Bogom; a s druge strane, jasno odvojen obiteljski, poslovni i društveni život, život pun ovozemaljskih sitnica.

Ne! Ne smije biti nikakvog dvostrukog života. Želimo li biti kršćani, ne možemo si dozvoliti takav rascjep svijesti: jer postoji samo jedan život koji se sastoji od tijela i duha. Jedinstveni život mora biti svet i tijelom i dušom, mora biti ispunjen Bogom, nevidljivim Bogom kojeg susrećemo u sasvim vidljivim i materijalnim stvarima.

Nema drugog puta. Ili učimo otkrivati Gospodina u svakodnevici ili ga nikad nećemo pronaći. U našem je vremenu potrebno materiji i svakodnevici vratiti njihov plemiti prvotni smisao, staviti ih u službu kraljevstva Božjeg da postanu sredstva našeg neprestanog susreta s Isusom Kristom.

Prava kršćanska duhovnost koja priznaje uskrsnuće tijela svo se vrijeme buni protiv *krivog spiritualiziranja*, bez straha da se zbog toga protumači kao materijalistička. Jer ispravno je govoriti o *kršćanskom materijalizmu* i hrabro ga suprotstaviti svakom materijalizmu koji niječe duhovnost.

Jer što su sakramenti – tragovi ljudskog postajanja, kako kažu stari - osim jasne objave puta kojeg je Bog odabrao za nas, da nas posveti i odvede u Nebo? Ne vidite li kako se Bog u svakom sakramentu služi materijom da nam priopći svoju ljubav u svoj njezinoj stvarateljskoj i otkupiteljskoj snazi? Što je euharistija koju ćemo svaki tren slaviti nego obožavanja vrijedno Tijelo i Krv našeg Spasitelja, koji nam se, kako kaže posljednji

Koncil, nude kao skromna ovozemaljska materija, kao vino i kruh, *plodovi prirode i ljudskog rada* (Gaudium et spes, 38)?

Zorno piše sveti Pavao: *sve je vaše, vi Kristovi, a Krist Božji* (Kor 3,22-23). On misli na onu uspinjuću kretnju koju Duh Sveti, živeći u našim srcima, želi dozvati u svijet; kretnju koja se sa Zemlje uspinje do Božjeg sjaja. Jasno je da taj pokret sadrži na očigled prozaičnu stvarnost, piše sveti Pavao na jednom drugom mjestu: *Dakle, ili jeli, ili pili, ili drugo što činili, sve na slavu Božju činite* (Kor 10,31).

Naučavanje Svetog pisma koje, kako znate, predstavlja jezgru duhovnosti Opusa Dei, mora djelovati tako da svoj rad što je moguće bolje izvršavate, kroz njega volite Boga i bližnje i da u malenkosti svakodnevnog života ulažete ljubav. Tako ćete otkriti *božanski trag* koji je u njima skriven. Kako dobro ovdje pristaju stihovi onog kastilijskog pjesnika: *Despacito, y buena letra: / el hacer las cosas bien / importa más que el hacerlas* (sasvim polako, dobro pogledajte slova: dobro činiti stvari je važnije nego ih činiti. A. Machado, "Poesias completas" CLVI.-Proverbios y cantares XXIV. Espasa-Calpe, Madrid 1940).

Uvjeravam vas, kad kršćanin s ljubavlju izvršava najsitnije obaveze, u njima se ostvaruje Božja snaga. To je razlog zbog kojeg iznova ponavljam da se kršćanski poziv sastoji od toga da se svakodnevni život iz jednolične proze pretvori u uzbudljivu epsku poeziju. Čini se da se na horizontu spajaju nebo i zemlja: ne, to se događa u vašim srcima kad po uzoru svetosti živite svoj život...

Upravo vam reko: Živjeti sveto obični život. A pod tim podrazumijevam cjelokupni program vaših svakodnevnih zanimanja. Ostavite po strani lažni idealizam, snove i fantaziju – sve što inače nazivam *ispraznom mistikom*: da se barem nisam vjenčao, da sam bar izabrao neko drugo zanimanje, da sam bar boljeg zdravlja, da sam bar mlađi, da sam bar stariji... Razumno se držite neposredne stvarnosti jer tamo je Gospodin: *Pogledajte ruke moje i noge! Ta ja sam! – rekao je Isus nakon uskrsnuća – Opipajte me i vidite, jer duh nema ni tijela ni kostiju, kao što vidite da ja imam* (Lk 24,39).

Mnoga su područja vašeg života osvjetljena ovom istinom. Pomislite na vaše ponašanje u društvenom životu. Tko je uvjeren da je i svijet, a ne samo hram božji, mjesto susreta s Kristom, taj ustinu ljubi svijet; i trudi se oko svog akademskog obrazovanja, u potpunoj slobodi izgrađuje svoje mišljenje o problemima na koje nailazi i u skladu s njima donosi svoje odluke. Kao kršćaninu, iz njegovih će odluka proizaći svijest koja će mu pomoći, da, ponizno se trudeći, prepozna volju Božju i u malim i u velikim događajima svoga života.

Kršćanin neće pomisliti, niti reći da izlazeći iz hrama Božjeg i ulazeći u svijet, on predstavlja Crkvu ili da su njegova gledanja jedina *katolička rješenja* za odgovarajuće probleme. Toga ne smije biti! To bi bio klerikalizam, službeni katolicizam ili kako god

to želite nazvati. U svakom slučaju, takvo bi ponašanje povrijedilo istinitu prirodu stvari. Vaša zadaća je širiti iskreni laički mentalitet iz čega se izvode tri glavna zaključka:

- treba biti dosljedan i preuzeti vlastitu odgovornost
- treba biti kršćanin i poštovati onu braću i sestre, čija se razmišljanja razlikuju od naših
- treba biti katolik i ne koristiti Crkvu za vlastite interese ili interese određene društvene grupe

Teško je to ostvariti kroz svetački življenu svakodnevicu ako ne posjedujemo punu i časnu slobodu koja – prema crkvenom naučavanju – pripada čovjeku kao slici Božjoj. Individualna sloboda (a govoreći o slobodi, mislim isključivo na odgovornu slobodu) vrlo je značajna za kršćanski život.

Shvatite moje riječi upravo onako kako ih i zamišljam: kao poziv da svakodnevno, a ne samo u posebnim situacijama, izvršavate svoja prava, iskreno ispunjavate svoje građanske dužnosti u politici, gospodarstvu, na sveučilištu ili na poslu; hrabro snosite posljedice svojih osobnih odluka, ali nosite i teret kojeg za sobom donosi samostalnost. Ovaj kršćanski laički mentalitet će vam omogućiti da izbjegnute svaku vrstu netolerancije i fanatizma; ili pozitivno rečeno: pomoći će vam u promicanju mirnog suživota na mnogim društvenim poljima.

Znam, nepotrebno je podsjećati na sve ove stvari koje već godinama ponavljam; iskreno štovanje vlastite slobode, mirnog suživota i međusobnog razumijevanja bitan je dio poruke koju Opus Dei širi. Stoga ne moram spominjati da su žene i muškarci koji su pod okriljem Opusa Dei odlučili služiti Kristu, sasvim *obični građani* koji se odgovorno trude živjeti svoj kršćanski poziv.

Moja djeca se ne razlikuju u ničemu od svojih sugrađana; s druge strane – osim vjere – nemaju ništa zajedničko s redovnicima. Ljubim redovnike, poštujem i divim se njihovu samostanskom životu, njihovu apostolatu i odvojenosti od svijeta, *contemptus mundi*. Oni unutar Crkve predstavljaju *drugačiji* vid svetosti. Ali meni Gospodin nije namjenio redovništvo. Kako me nikakav zemaljski autoritet ne može prisiliti na ženidbu, tako me ne može nagovoriti ni na redovništvo. Ja sam svjetovni svećenik, svećenik Isusa Krista koji strastveno ljubi svijet.

Zajedno sa mnom, grešnim čovjekom, mnogi su slijedili Krista: manji broj svećenika koji su prije djelovali kao laici, mnogi svjetovni svećenici iz dijeceza cijeloga svijeta koji su na ovaj način snažili i učvršćivali svoju poslušnost prema biskupu i ljubav i rad u biskupiji; uvijek raširenih ruku kao na križu da svaki čovjek može naći mjesto u njihovu srcu. Poput mene, žive u svijetu, među ljudima koje vole. Naposljetku tu je i mnoštvo žena i muškaraca različitih nacionalnosti i rasa od kojih je većina oženjena, a koji žive od svog zanimanja, aktivno sudjeluju u zadaći da naše društvo učine

„ljudskijim“ i pravednijim. U korak sa svojim bližnjima i s aktivnom odgovornosti u – naglašavam – svakodnevnom radu doživljavaju uspjehe i neuspjehe, trude se ozbiljno shvatiti svoja prava i obveze. Ne smatraju se posebnima, nego se ponašaju prirodno, kao i svaki odgovorni kršćanin, srastao sa zajednicom svojih kolega. Ipak trude se otkriti i božansko svjetlo, koje prodire iz svakodnevne stvarnosti.

I ustanove, koje Opus Dei podržava, također posjeduju ove stoljetne svjetovne karakteristike. Ne radi se ni o kakvim projektima u ime Crkve ili crkvene hijerarhije, nego o jednostavnim mjestima ljudske, kulturne i društvene naobrazbe koje su inicirali i koje vode laici, istovremeno nastojeći širiti svjetlo Svetog pisma i toplinu Kristove ljubavi. Tako na primjer zadaća Opusa Dei nije, niti će ikad biti, vođenje sjemeništa u kojima biskupi, *po nalogu Duha Svetoga* (Dj 20, 28), obrazuju buduće svećenike. Suprotno tome, Opus Dei podržava obrazovne centre za radnike, pučkoškolce, srednjoškolce, studente kao i mnoge druge ustanove, jer je apostolat – kako sam prije mnogo godina napisao – poput mora bez obale.

Ali zašto se moram na tome još zadržavati, kad vaša prisutnost govori jasnije nego itko. Vi, prijatelji Sveučilišta Navarra, ste ljudi koji znaju da napredak društva prvenstveno ovisi o vama. Vaše srdačno sudioništvo, vaša molitva i vaša požrtvovna pomoć nemaju ništa zajedničko s katoličkim konfesionalizmom. Više je ta vaša suradnja jedno jasno svjedočanstvo građanske svijesti, koja se brine za vremenito zajedničko dobro; ona je dokaz tome da je jedno sveučilište osnovano po slobodnoj inicijativi naroda, a tako se može i uzdržavati.

I zato se želim ponovno zahvaliti na suradnji s našim Sveučilištem: gradu Pamploni, provinciji Navarra kao i prijateljima Sveučilišta koji potječu iz raznih krajeva Španjolske i među kojima se, na moju veliku radost, nalaze i oni koji nisu ni španjolci, ni katolici, ni kršćani, koji djelima pokazuju da su shvatili cilj i duh pothvata.

Oni svi pridonose tome da Sveučilište bude uvijek živo žarište građanske slobode, znanstvene izobrazbe i profesionalnih težnji i da visokoškolsko obrazovanje daje nove pobude. Vaša velikodušna pomoć je osnova za ostvarivanje jednog sveobuhvatnog zadatka, koji pridonosi razvitku ljudskog nauka, socijalnom napretku i obrazovanju u vjeri.

Ljudi iz Navarre su jasno shvatili tu činjenicu i oni vide u svom Sveučilištu ne samo jedan čimbenik za privredni i posebno za socijalni napredak regije; jer je Sveučilište mnogima od njihove djece otvorilo pristup akademskom pozivu, koji bi inače bio težak, a u nekim slučajevima i nemoguć. Jasna spoznaja značenju Sveučilišta za regiju je bez sumnje bio razlog za potpore koju je Navarra od početka pružala Sveučilištu, jedne podrške koja će sigurno iz dana u dan postajati šira i velikodušnija.

Ja se još uvijek nadam – jer to bi bilo sasvim pravedno i u mnogim zemljama normalno – da će jednog dana i španjolska država biti voljna olakšati teret pothvatu koje ne traži nikakvu privatnu korist, već se baš isključivo zalaže za služenje društvu i trudi se da djelotvorno surađuje na sadašnjem i budućem dobru zemlje.

Dozvolite mi da se sad osvrnem na jedan drugi aspekt svakodnevnog života koji mi posebno leži na srcu. To je ljudska ljubav, čista ljubav žene i muškarca, zaručenih ili u braku. Želim ponovo reći da ova sveta ljudska ljubav nije samo neka dopuštena, tolerirana stvar, pored pravih duhovnih aktivnosti, kako bi se moglo zaključiti iz lažnih duhovnosti o kojima sam maločas govorio. Četrdeset godina tvrdim upravo suprotno, rječu i slovom, i oni koji to nisu razumjeli počinju shvaćati.

Ljubav koja vodi k braku i obitelji može istovremeno biti i put Božji, divan put poziva i iskrene žrtve Gospodinu. Pokušajte obavljati svoj posao najbolje što možete, rekao sam malo prije; ljubavlju ispunjajte malene stvari, otkrivajte – ponavljam – ono nešto *božansko* u detaljima.

Profesori, studenti i svi koji svoj rad posvećujete sveučilištu Navarre: znajte da sam vašu ljubav preporučio Mariji, „kraljici prekrasne ljubavi“. Ondje je kapelica koju smo u njenu čast podigli da ona primi i blagoslovi vašu molitvu i prinos vaše čiste ljubavi.

Zar ne znate? Tijelo vaše hram je Duh Svetoga koji je u vama, koga imate od Boga, te niste svoji (Kor 6,19). Mnogo ćete puta pred kipom Marije, Majke divne ljubavi, s radosnim „da“ odgovarati na apostolsko pitanje: Da, znamo, i uz Tvoju moćnu pomoć, Djevice i Majko Božja, tako želimo živjeti!

I svaki put ćete osjetiti želju za molitvom kad pomislite na tu zadivljujuću stvarnost: nešto tako materijalno kao što je moje tijelo odabrao Duh Sveti da u njemu prebiva...ne pripadam više sam sebi...moje tijelo i moja duša – moje cijelo biće – je Božje vlasništvo... I ova molitva imat će mnoge praktične posljedice, jer kako sveti Pavao piše: *Proslavite dakle Boga u svom tijelu* (Kor 6,20).

Morate biti svjesni da samo među onima koji razumiju i cijene ljudsku ljubav u njezinoj punini, možete naići i na razumijevanje za bilo koje drugo uzvišeno dobro o kojem govori Isus; za svaki čisti Božji dar milosti koji potiče da predate tijelo i dušu Gospodinu i bez ovozemaljskih posrednika mu poklonite čitavo svoje srce.

Zaključujem. Na početku sam rekao da želim govoriti o veličini i milosti Božjoj. I čini mi se da sam uspio govoreći o svetački življenoj svakodnevicu. Život po uzoru na svetost usred ovozemaljske stvarnosti, bez buke, u jednostavnosti i istinitosti – nije li to danas najupečatljiviji izraz *magnalia Dei* (Sir 18, 5), moćnog smilovanja, koje je Bog davno pokazao i dalje pokazuje za spasenje svijeta?

A sada vas želim zamoliti riječima iz psalma da se sjedinite sa mnom u molitvi i hvali: *Magnificate Dominum mecum et extollamus nomen eius simul* (Ps 34, 4): Veličajte sa mnom Gospodina, uzvisujmo ime njegovo zajedno! Drugim riječima: Živimo iz vjere.

Uzmimo štit vjere, kacigu spasa i mač duha, riječ Božju (usp. Ef 6, 11), piše Pavao na jednom mjestu u poslanici Efežanima koju smo prethodno čuli u liturgiji riječi.

Vjera: kako je potrebno nama kršćanima ova krepost, a posebno u ovoj godini vjere, koju je proglasio naš Sveti Otac Pavao VI. Bez vjere nedostaje pravi temelj za posvećivanje u svakodnevnom životu.

Potrebna je jedna živa vjera, naročito sada, dok se približavamo *mysterium fidei* (1 Tim 3, 9), svetoj Euharistiji i sudjelujemo na uskrsnoj tajni našega Gospodina, na onoj tajni koja uključuje i ostvaruje čitavo milosrđe Božje prema ljudima.

Vjera nam je potrebna da bismo vjerovali da se za nekoliko trenutaka ovdje na ovom oltaru *obnavlja djelo našega otkupljenja* (Prikazna molitva, 9. nedjelja nakon Duhova). Vjera da izmolimo *Credo* iz sveg srca i ovdje na ovom okupu, oko oltara, oćutimo Kristovu prisutnost, koji nas *cor unum et anima una* (Dj 4, 32), čini da postanemo jedno srce i jedna duša, te nas preoblikuje u jednu obitelj, u Crkvu: u jednu, svetu, katoličku, apostolsku i rimsku, to znači univerzalnu Crkvu.

I na kraju nam je vjera potrebna, draga djeco, da bismo pokazali svijetu da nije sve ovo samo jedan obred i lijepe riječi, već je to jedna božanska stvarnost koju nudimo ljudima svjedočanstvom svakodnevnog života – jednog običnog života, koji se uz pomoć Majke Božje posvećuje u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.